

O'ZBEK BOZOR IQTISODIYOTIDA TOVAR-PUL MUNOSABATLARINING RIVOJLANISHI

Azamatova Sevinch Azamatovna

Samarqand iqtisodiyot va servis institute
talabasi

***Annotatsiya:** Ushbu ish tovar-pul munosabatlarining asoslarini ko'rib chiqadi-bu bozor iqtisodiyotining asosiy jihati bo'lib, ishlab chiqaruvchilar uchun ham, iste'molchilar uchun ham "bozor ob'ektlari" bo'lgan tovar va pul atamalariga ta'rif beramiz.*

Insoniyatning iqtisodiy rivojlanish tarixi va jarayonini ko'rib chiqing..

***Kalit so'zlar:** Iqtisodiyot, tovar, yaxshilik, xizmat, qiymat, ehtiyoj, bozor iqtisodiyoti.*

Iqtisodiyot-bu bir yoki bir nechta davlatlar xalqi manfaati uchun tovarlarni taqsimlash, tovar ishlab chiqaruvchilardan ayirboshlash bo'yicha iqtisodiyot sub'ektlari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni o'rganadigan ijtimoiy tizim. Va shuni ham aytishimiz mumkinki, bu ba'zan davlatlar o'rtasidagi munosabatni kuchaytiradi, chunki iqtisodiyot tufayli har bir davlat boshqa mamlakatlardan import qilinadigan tovarlar yordamida bozor kamchiliklarini qoplaydi. Ushbu o'zaro ta'sir bozor iqtisodiyotida.

Ma'lumki, bozor - bu tovarlar yoki xizmatlar orqali o'z ehtiyojlarini qondirish uchun ko'p odamlar tashrif buyuradigan jamoat joyi va bozor tizimi bu jarayonning paydo bo'lishiga yordam beradi, ya'ni bozor-bu ishlab chiqaruvchilar foyda, daromad va iste'molchilar o'z hayotlari uchun foyda oladigan joy.

Bozorda biz 2 turdagi tovarlarni sotib olishimiz mumkin, yuqorida aytib o'tganimizdek, bu: xizmat va mahsulot. Xizmat va tovar o'rtasidagi farq nima? Xizmat-bu insonning yoshiga qaramay, har kimga kerak bo'lgan ma'naviy ehtiyojdir. Masalan: har bir kishi charchaganida qulay joylarda dam olishga boradi yoki sayohat qilishni xohlaydi - buning uchun turistik xizmatlarning maxsus tashkilotlari yaratilgan

Va mahsulot yoki mahsulot-bu katta ma'noni o'z ichiga olgan keng so'z, bu har bir tirik mavjudotning, shuningdek insonning birinchi ehtiyojdir. Tovarlarga biz har kuni ishlatadigan, har kuni ishlatadigan narsalar kiradi, bizni o'rab turgan narsalarni aytishimiz mumkin. Biz ularga bir kun kerak, lekin biz hammamiz bilamizki, bizga "ayirboshlash vositalari" kerak, ya'ni ular bizga kerak bo'lgan tovarlar yoki xizmatlarni topishingiz mumkin bo'lgan vositalardir.

Eng mashhur ayirboshlash vositasi-bu pul! Pul butun dunyo uchun eng keng tarqalgan savdo vositasi hisoblanadi. Uning yordamida biz ehtiyoj sezadigan

mahsulotni sotib olishimiz mumkin. Ehtiyoj so'zi ostida biz bu iste'molchining biror narsaga bo'lgan ehtiyoji ekanligini tushunishimiz mumkin. Bozor iqtisodiyotini rivojlantirish uchun xalqning ehtiyoji juda muhimdir, chunki agar tovarga ehtiyoj bo'lsa, unda ishlab chiqaruvchilar tovarlarni ishlab chiqaradilar, chunki bu iste'molchilar tovarlarni sotib olishlari va ishlab chiqaruvchilar ishlab chiqarishlari kafolati

Tovarlarning narxi uning talab va taklifiga qarab bozor iqtisodiyotiga ham ta'sir qiladi. Har bir ishlab chiqaruvchi nimani ishlab chiqarishni, kim uchun ishlab chiqarishni va qanday ishlab chiqarishni bilishi kerak.

Kim uchun ishlab chiqarish tadbirkorlar orasida eng mashhur savol. Bu ishlab chiqaruvchiga bog'liq, chunki u o'zi ishlab chiqaradigan xaridorlar toifasini tanlaydi. Qanday ishlab chiqarish kerak-bu savol, unga javoban ishlab chiqaruvchi ishlab chiqarish jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishi mumkin. Bu juda muhim bosqich, chunki ishlab chiqarish sifati va uning iste'molchilarga foydaliligi unga bog'liq. I. e. bu bozor talabi va ishlab chiqaruvchilarning daromadlariga ta'sir qiladi.

Bozor iqtisodiyoti-bu ishlab chiqaruvchi va iste'molchining afzalliklarini o'z ichiga olgan tizim, chunki iste'molchi o'zi muhtoj bo'lgan narsani oladi va ishlab chiqaruvchi o'z tovaridan daromad oladi. Aytishimiz mumkinki, bu tovarlarni ayirboshlash vositalariga almashtirish tizimi. Bozor iqtisodiyotidagi tovar-pul munosabatlari - bu tovar va pul o'rtasidagi munosabatlar yuzaga keladigan keng ko'lamli bozor-bu tizim talab va taklifga bog'liq. Muayyan mahsulotga qanday talab borligini bilish uchun ishlab chiqaruvchi avval bozorni tahlil qilishi va mahsulotga talab va taklif statistikasini yaratishi kerak. Va iste'molchi sotib olishdan oldin mahsulot mahsulot narxini tahlil qiladi. I. e. tahlil bozor iqtisodiyotining asosiy jihati hisoblanadi.

Foydananilgan materiallar:

1. Шодиевич, Ш. Х., Эрматов, Н. Ж., Расулова, М. Р., Шодиев, Ж. Х., & Хожаназарова, С. Ж. (2023). MICROSOFT EXCEL ЭЛЕКТРОН ЖАДВАЛИДАН ФОЙДАЛАНИБ ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТ НАТИЖАЛАРИНИ СТАТИСТИК ҲИСОБЛАШ. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 1(4), 67-75.
2. Шодиев, Ж. Х., & Алиева, С. С. (2023). Источники финансирования инвестиционной деятельности со стороны государства. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 3(2), 294-297.
3. Болтаев, К. С., & Хамза, Ш. Ш. (2022). ЗАМОНАВИЙ УСУЛЛАРДА ЎҚИТИШНИНГ БУГУНГИ КУНДАГИ ЎРНИ. PEDAGOGS jurnali, 4(1), 328-333.
4. Shodievich, S. H., Roziqovna, R. M., & Hamzaevich, S. J. (2023). BUGUNGI KUN KITOBLARI QANDAY BO 'LISHI KERAK. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 1(1), 19-24.
5. Yuldasheva, D. (2022). METHODOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS'COMMUNICATIVE COMPETENCE IN ENGLISH (ON THE EXAMPLE OF TOURISM DIRECTIONS). Science and innovation, 1(B7), 1498-1501.
6. Yuldasheva, D. (2021). PHILOSOPHY OF LIFE-AS A DRIVING FORCE. Theoretical & Applied Science, (6), 633-635.
7. Yuldasheva, D. A. (2021). Some essential trends in teaching second language vocabulary. Academic research in educational sciences, 2(6), 782-786.
8. Yuldasheva, D. (2022). The Intensification Of Learning Uzbek Language Using Moodle Technology. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).
9. Yuldasheva, D. B. (2021). Approach is the main strategic direction which defines the components of teaching the Uzbek language. Science and World. International scientific journal, (2), 90.
10. Dilnoza, Y. (2019). About Conducting Research on the Subject of Ornithological Terms in Uzbek Language. ANGLISTICUM. Journal of the Association-Institute for English Language and American Studies, 7(7), 53-61.

11. Yuldasheva, D. (2022). THE EMERGENCE OF NEW ECONOMIC WORDS AND PHRASES IN THE LEXICAL SYSTEM OF THE MODERN UZBEK LANGUAGE. 湖南大学学报 (自然科学版), 49(10)
12. Yuldasheva, D. B. (2023). NAVOIYNING SHE'RIY SAN'ATLARDAN FOYDALANISH MAHORATIGA DOIR. Academic research in educational sciences, 4(Conference Proceedings 1), 174-179.
13. Shodievich, S. H., & Roziqovna, R. M. (2023). OLIY O 'QUV YURLARIDA MASHG 'ULOTLAR SIFATI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILMIY MAQOLALARNING O 'RNI. PEDAGOGS jurnali, 25(1), 52-55.
14. Yuldasheva, D. (2022). FORMATION OF ECONOMIC TERMINOLOGY- THE CURRENT STAGE OF DEVELOPMENT OF THE TERMINOLOGY OF THE UZBEK LANGUAGE. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).
15. Yuldasheva, D., & Karshieva, M. (2022, January). PERTINENT TO THE ROLE OF SCIENTIST WOMEN IN THE DEVELOPMENT OF THE SUBJECT UZBEK LINGUISTICS. In Archive of Conferences (pp. 61-62).
16. Yuldasheva, D. (2020, December). Anthropocentric approach to children's speech study. In Конференции.